

KNHB

KONINKLIJKE NEDERLANDSE
HOCKEYBOND

Jaarplan 2017

Belangrijke opmerking m.b.t. de begroting

Alle sportbonden - waaronder de KNHB - hebben 1 september jl. hun nieuwe topsportinvesteringsplannen moeten aanleveren bij NOC*NSF voor de komende Olympische cyclus. De beoordeling van deze plannen kost veel tijd, evenals de toekenning van gelden door NOC*NSF aan de bonden. Als gevolg hiervan krijgt de KNHB pas half november uitsluitel van NOC*NSF over te ontvangen subsidies.

Dit betekent dat het jaarplan, dat verenigingen ontvangen ter behandeling op de Algemene Vergadering eind november, ditmaal losgekoppeld is van de begroting. De begroting wordt niet meegestuurd met de vergaderstukken, maar ter vergadering gepresenteerd aan de leden. Dit is een situatie die zich eens per vier jaar voordoet, bij de start van een nieuwe Olympische cyclus.

Inhoud

1. Inleiding	18
2. Een leven lang hockey(en)	20
2.1 Competitie	20
2.1.1 Jongste Jeugd	20
2.1.2 Competitie; veldhockey	20
2.1.3 Competitie; zaalhockey	21
2.2 Spelregelkennis en arbitrage	22
2.2.1 Toegankelijkheid ELO en onderhouden spelregelkennis	22
2.2.2 Ondersteuning verenigingsarbitrage	22
2.2.3 Bondsarbitrage; aanwijzen, begeleiden en beoordelen	23
2.3 Juridische- en Tuchtzaken	23
2.3.1 Ondersteuning bij juridische vraagstukken	23
2.3.2 Tuchtzaken; onderzoeken, aanhangig maken, organiseren en uitspreken	23
2.4 Een passend aanbod voor iedereen; sportparticipatie	24
2.4.1 Funkey; breed motorische ontwikkeling voor de allerkleinsten	24
2.4.2 Verbinden met onderwijs; schoolhockeycompetitie en LK	24
2.4.3 Verbinden met bedrijfsleven; bedrijfshockeycompetitie en LK	24
2.4.4 Aangepast hockey	24
2.4.5 Interpolis NK Shoot Out	25
2.4.6 Trimhockeyers/ouders	25
2.4.7 Fithockey; doelgroep 60-plussers	25
2.4.8 Jongens	25
2.5 Sterke verenigingen door een sterk kader	25
2.5.1 Technisch kader en opleidingen; herijken en ontsluiten van kennis	25
2.5.2 Verenigingsondersteuning bestuurders	26
2.5.2.1 Nationaal Hockeycongres en seminars	26
2.5.2.2 Verenigingsbijeenkomsten	26
2.5.2.3 Verenigingsondersteuning	27
2.6 Een omgeving waar iedereen altijd welkom is	27
2.6.1 Fysieke ruimte om te spelen	27
2.6.2 Sportaanbod en multifunctioneel gebruik van clubhuis, accommodatie en velden	27
3. Een positieve maatschappelijke impact	28
3.1 De vereniging als geborgen omgeving; Het begint bij jou!	28
3.1.1 Rol van bestuurders	28
3.1.2 Rol van trainers, coaches en scheidsrechters	28
3.1.3 Rol van ouders	28
3.1.4 Rol van spelers	28
3.1.5 Geborgen omgeving voor iedereen	29
3.2 Bewust omgaan met je gezondheid	29
3.2.1 Gezonde Sportkantine en verantwoord alcoholbeleid	29
3.2.2 Medische zaken en blessurepreventie	29
3.3 Hockey en diversiteit	30
3.3.1 Diversiteit van doelgroepen	30
3.3.2 Funkey op school	30
3.3.3 Urban- & Streethockey	30
3.3.4 Oprichten van buurtsportclubs en stadscompetities	30
3.3.5 Wijkgericht verenigen	30
3.3.6 Oprichten van multiculturele verenigingen	30
3.3.7 Ondersteunen van de initiatieven	31
3.4 Verantwoord en duurzaam omgaan met je omgeving	31

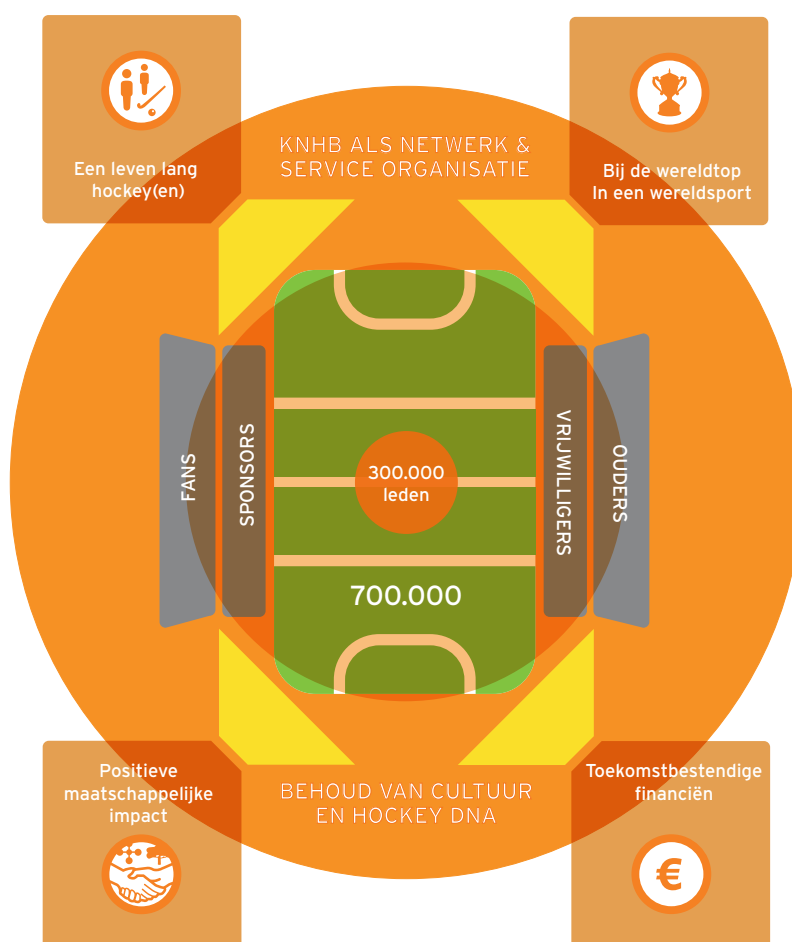
4. Bij de wereldtop in een wereldsport	32
4.1 Programma opleidings- en nationale teams	32
4.2 Internationale toparbitrage en -officials	33
4.3 Evenementen	33
4.4 Wereldprojecten	34
5. Toekomstbestendige financiën	35
5.1 Ondersteuning bij financiële vraagstukken	35
5.2 Verbetering service aan partners, sponsors en suppliers	35
5.3 Verlenging contracten huidige partners, sponsors en suppliers	35
5.4 Acquisitie nieuwe partners, sponsors en suppliers	35
5.5 Verdienmodellen	35
5.6 Realiseren mediapartnerships	35
6. KNHB als netwerk- & serviceorganisatie	37
6.1 Herijking KNHB-organisatie op weg naar 2020	37
6.2 Keuzes op basis van kennis en informatie	37
6.3 Kennisplatforms van de KNHB	37

1. Inleiding

Voor u ligt het jaarplan 2017 van de Koninklijke Nederlandse Hockey Bond (KNHB). In dit plan zijn ambities, doelstellingen, projecten en activiteiten voor het aankomende kalenderjaar benoemd. Dit plan vormt, samen met de begroting 2017 (zie de opmerking op pagina 15), de leidraad voor de activiteiten van de KNHB voor 2017.

Deze activiteiten vallen binnen de kaders van de strategie 2020, zoals door de leden vastgesteld in de Algemene Vergadering van juni 2014. Alle activiteiten van de KNHB dienen op deze kaders teruggevoerd te kunnen worden. De strategische kaders zijn dan ook nadrukkelijk terug te vinden in dit jaarplan. Hieronder zijn de kaders van de strategie 2020 kort toegelicht.

NAAR 1 MILJOEN HOCKEYFANS

In 2017 staat er een mooi evenement op het programma, waar alle hockeyliefhebbers in binnen- en buitenland van kunnen meegenieten. Van 18 tot en met 27 augustus worden in Amsterdam de Rabo EuroHockey Championships 2017 voor dames en heren gespeeld. Op de eerste speeldag vindt tevens de opening plaats van de vernieuwde hoofdtribune van het Wagener Stadion, na een langverwachte renovatie.

Vernieuwing, dat is een woord dat we in de plannen voor 2017 regelmatig tegenkomen. Zo wordt - in navolging van hockey.nl in 2016 - komend jaar ook knhb.nl volledig vernieuwd. Met het vernieuwen van deze website geeft de KNHB een impuls aan haar rol om kennis beschikbaar te stellen. Daarbij stelt de KNHB nog meer dan voorheen de eindgebruiker centraal; ook in 2017 gaat de KNHB steeds meer vraaggericht te werk, in plaats van aanbodgericht.

Deze ontwikkeling past bij de strategische pijler van de KNHB om zich richting 2020 nog nadrukkelijker te manifesteren als netwerk- en serviceorganisatie. De KNHB verbindt, informeert, inspireert, faciliteert. Maar wat leidend is? Dat zijn te allen tijde de verenigingen, met hun wensen en behoeften. De hockeyers. De vrijwilligers. De hockeycultuur, die we samen in stand houden. Om haar rol richting 2020 nog beter in te vullen, past de KNHB in 2017 de eigen (bureau)organisatie aan. Het doel van deze aanpassing op weg naar 2020: een nog verdergaande omslag bewerkstelligen van aanbodgericht naar vraaggericht opereren. Herijkt en aangepast aan de eisen van deze tijd. En klaar om de strategie 2020 nog beter door te voeren in de dagelijkse praktijk.

Binnen de vier thema's van de strategie 2020 zien we de term 'vernieuwing' eveneens terug, wanneer we kijken naar de plannen voor 2017. In de volgende hoofdstukken gaan we hier uitgebreid op in. Hierbij alvast - per strategisch thema - een paar vernieuwende punten uitgelicht.

Een leven lang hockey(en)

Ook in 2017 blijft de KNHB haar hockeyaanbod vernieuwen en aanpassen. Enerzijds om verschillende doelgroepen langer te binden en boeien. Of het nu gaat om jongens, dames 45+ of trimhockey. Anderzijds blijft de KNHB vernieuwen met het oog op talentontwikkeling. Zo is de KNHB momenteel de invoering van een Promotieklasse nader aan het uitwerken. Beoogd is om deze competitie, tussen de Hoofdklasse en Overgangsklasse in, bij de start van het seizoen 2018-2019 in te voeren.

Alle aanpassingen doet de KNHB weloverwogen en in overleg met de verenigingen. De bond baseert zich in veel gevallen op uitgebreid onderzoek onder de betreffende doelgroep(en), onder andere in samenwerking met KNHB-sponsor VODW. Dus niet vernieuwen om het vernieuwen, maar altijd om te verbeteren. En altijd met ruime aandacht voor onder meer arbitrage, technisch kader en verenigingsondersteuning. Zo introduceert de KNHB in 2017 bijvoorbeeld de sessie 'Van ambitie naar actie', voor verenigingen die na een strategische sessie op weg geholpen willen worden.

Positieve maatschappelijke impact

In augustus 2017, tijdens de Rabo EuroHockey Championships 2017, is Amsterdam tien dagen lang de hockeyhoofdstad van Nederland. De KNHB wil - samen met de Amsterdamse gemeente en hockeyverenigingen - zorgen dat dit EK een grote maatschappelijke impact heeft. In het kader van dit EK maatschappelijk voortraject is het plan om in alle Amsterdamse stadsdelen een permanente hockeystructuur neer te zetten. Dit kan in de

vorm van een sportvereniging in de wijk, buurtsportclub of dependance van bestaande hockeyverenigingen. Een van de hoogtepunten van het traject is de opening van de nieuwe hockeyvereniging in Amsterdam Zuidoost. Uiteraard richt de KNHB zich in 2017 - naast Amsterdam - ook op een positieve maatschappelijke impact in heel Nederland.

Bij de wereldtop in een wereldsport

De KNHB heeft voor de periode 2016-2020 een tophockeyvisie geformuleerd. Met de inmiddels aangestelde talentcoördinator en prestatie manager kan de KNHB in 2017 nog beter uitvoering geven aan de doelen uit deze visie. Zij zullen nauw samenwerken met de technisch directeur en de medewerkers van de afdeling Tophockey. In 2017 kunnen het Nederlands Elftal Dames en Heren zich meten met de wereldtop tijdens de Rabo EuroHockey Championships 2017. Ook komen Nederlandse topscheidsrechters en officials hierbij in actie. De KNHB organiseert dit dubbele EK in samenwerking met de EHF. Dit past bij het streven van de KNHB om haar internationale positie te versterken, onder meer door het organiseren van topevenementen.

Toekomstbestendige financiën

De KNHB blijft intensief samenwerken met haar partners, sponsors en suppliers om de hockeysport naar een hoger plan te brengen. Speerpunt in 2017 is het activeren van de hockeycommunity rondom de Rabo EuroHockey Championships 2017.

Naast de bestaande inkomsten vanuit partners, sponsors en suppliers bestaat de mogelijkheid om andere inkomstenbronnen aan te boren. In 2017 combineert de KNHB bestaande met nieuw te introduceren verdienmodellen. Denk daarbij aan mogelijkheden om inkomsten te genereren uit merchandising, giften en legaten, advertising via hockey.nl, ticketing etc.

Kortom, 2017 staat in het teken van vernieuwing en een verdere professionalisering, maar wel met behoud van ons Hockey DNA. Met respect voor de normen en waarden die onze sport groot en geliefd hebben gemaakt. Bij actieve beoefenaars in het hele land, maar ook bij liefhebbers langs de lijn. Bij iedereen die betrokken is bij onze mooie sport, ook weer in 2017.

2. Een leven lang hockey(en)

Het thema 'Een leven lang hockey(en)' gaat over de breedte - en daarmee over de basis van onze sport. Binnen dit thema heeft de KNHB, die per januari 2016 ruim 251.000 leden telt, de volgende doelstelling geformuleerd:

"Hockeyers langer verbonden en betrokken houden bij de sport, met de hockeyvereniging als ontmoetingspunt. De plek waar mensen graag (blijven) komen en elkaar treffen in een geborgen omgeving waar sport centraal staat en mensen sport kunnen beoefenen en/of beleven op een wijze die aansluit bij hun behoefte."

2.1 Competitie

De KNHB wil - in samenwerking met haar verenigingen - een diversiteit aan competities aanbieden. Competities die aansluiten bij de wensen en behoeften van de leden en potentiële leden. Ook in 2017 worden op dit vlak verdere stappen gezet.

2.1.1 Jongste Jeugd

De meeste hockeycarrières starten al in de Jongste Jeugd. Wekelijks spelen bijna 5000 teams hun wedstrijden in de speelreeksen. Hierbij staat plezier, spelbeleving, het leren hockeyen en sportiviteit voorop. In 2015 is de KNHB in samenwerking met de verenigingen gestart met harmonisering van spelaanbod en spelregels bij de Jongste Jeugd. Inmiddels worden in alle districten dezelfde spelregels toegepast.

In 2017 zet de KNHB verdere stappen op het gebied van spelaanbod en andere randvoorwaarden. Denk bijvoorbeeld aan indelingsrichtlijnen en dispensatiemogelijkheden. Het doel: zorgen voor een optimale beleving bij de Jongste Jeugd.

In 2017 kijkt de KNHB verder naar het boeien en binden van haar jongste leden. Eind 2016 is de KNHB gestart met een project om meer jongens te binden aan onze sport (zie ook paragraaf 2.4.8). Dit project wordt in 2017 verder uitgerold. De KNHB heeft verder geconstateerd dat de tijd tussen het starten met hockey (Funkey voor 4- en 5-jarigen) en het daadwerkelijk mogen spelen van wedstrijden (7 jaar) als (te) lang wordt ervaren; zeker bij jongens. Wellicht kan het structureel toevoegen van spelreeksen, zoals bij sommige verenigingen al gebeurt, ook een positief effect hebben op de wens om eerder onderling te wedijveren.

2.1.2 Competitie; veldhockey

De competitie vormt, samen met de trainingen, nog

steeds de basis voor veel hockeyers. In het seizoen 2016/2017 worden wekelijks circa 8000 wedstrijden gespeeld, verdeeld over onderstaande (leeftijdscategorieën).

Categorie	Aantal wedstrijden per week
Veteranen	500
Senioren	1400
Jeugd	3800
Jongste Jeugd	2300
G-/LG-hockey	15

De afdeling Competitie is verantwoordelijk voor de reguliere competitie, (her)indelingen van de verschillende teams, wijzigingen in het speelschema en een eerlijk en reglementair verloop van de competities. Daarnaast organiseert de afdeling samen met de districtscompetitieleiders ook in 2017 de volgende play-offs/play-outs en diverse kampioenschappen:

- Play-offs Hoofdklasse om landskampioenschap
- Play-offs Overgangsklasse om promotie naar Hoofdklasse
- Play-outs/play-offs om promotie naar of handhaving in de Hoofdklasse
- Play-outs/play-offs om promotie naar of handhaving in de Overgangsklasse
- Landskampioenschappen Reserveteams
- Landskampioenschappen 'Jong'-teams
- Landskampioenschap Veteranen
- Landskampioenschap Veteranen L (enkel heren)
- Landskampioenschap Veteranen door-de-weeks (enkel dames)
- Promotiewedstrijden om promotie naar 2e of 3e klasse
- Districtsplay-offs en -kampioenschappen
- Play-offs A-, B- en C-jeugd om landskampioenschap

Invoering promotieklasse

In 2016 is na consultatie van een groot aantal betrokken verenigingen besloten om vanaf seizoen 2018/2019 een promotieklasse in te voeren tussen de huidige Hoofdklasse en Overgangsklasse in. Op dit moment wordt dit idee nader uitgewerkt, inclusief alle gevolgen voor de promotie- en degradatieregelingen in seizoen 2017/2018. Ook bij deze uitwerking worden verenigingen geraadpleegd, om in 2017 te worden geïmplementeerd.

Bekercompetitie

In 2016 is de KNHB - mede op initiatief van de verenigingen - gestart met een nieuwe bekercompetitie. In eerste instantie is gestart met een Silver Cup voor Heren, voor

de 1e tot en met 4e klasse. De ambitie voor 2017 is om deze Silver Cup ook bij de dames te introduceren. Daarnaast wil de KNHB starten met een Gold Cup voor de Hoofdklasse en Overgangsklasse, zowel heren als dames.

Flexibilisering van het competitieaanbod

In 2015 en 2016 heeft KNHB-sponsor VODW nader onderzoek gedaan naar de uitstroom van leden, specifiek in twee doelgroepen: 18- tot en met 25-jarigen en 35- tot en met 45-jarigen. Een van de belangrijkste conclusies: de meeste afgehaakte leden wilden wel blijven hockeyen, maar ze zijn gestopt omdat het hockeyaanbod niet meer paste bij hun levensfase.

In 2016 is de KNHB gestart met flexibilisering van het competitieaanbod. Dit doet zij onder andere door het aanbieden van een competitie specifiek voor dames 45+. Daarnaast zijn er enkele avondcompetities opgestart in Midden en Zuid Nederland. In 2017 wordt dit aanbod uitgebreid naar andere delen van het land. De KNHB wil tevens structuur en ondersteuning bieden aan andere alternatieven die al worden georganiseerd, bijvoorbeeld specifieke toernooivormen voor doelgroepen op verenigingsaccommodaties. Hiermee houden we meer leden langer betrokken bij onze sport. Dat er behoefte is aan alternatief hockeyaanbod, blijkt onder meer uit het succes van de eerste opgestarte avondcompetities.

Optimalisatie ratingsysteem

De KNHB voorziet met haar competities in de behoefte van ruim 16.000 teams. De ambitie van de afdeling Competitie is ervoor te zorgen dat iedereen op zijn/haar eigen niveau competitie kan spelen. Een van de ondersteunende instrumenten is het ratingsysteem. Dit systeem hangt 'gewicht' aan de sterkte van teams, op basis van de spelers en speelsters die in het team uitkomen. Het systeem wordt al geruime tijd gebruikt en is in 2016 voor het eerst in alle districten gehanteerd. Dit met wisselend succes. In aanloop naar seizoen 2017/2018 wordt het systeem verder geëvalueerd en verbeterd.

Optimalisatie gebruik velden

Eind 2016 heeft de KNHB het Masterplan Groot Utrecht gepresenteerd, in samenwerking met een groot aantal clubs in Groot Utrecht, de gemeente Utrecht en het Mulier Instituut. In deze regio bestaat een tekort aan veldencapaciteit. Uit onderzoek is gebleken dat dit tekort toeneemt, ondanks het feit dat er steeds beter gebruik wordt gemaakt van de velden. In het Masterplan zijn enkele suggesties opgenomen hoe de huidige veldcapaciteit nog beter benut kan worden. Bijvoorbeeld door meer jeugdhockeycompetities op zondag, strakkere planning en meer wedstrijden op de zaterdag en wedstrijden op

vrijdagavond voor senioren. In 2017 worden de ideeën verder uitgewerkt en waar mogelijk geïmplementeerd, om zo nog meer kinderen te laten hockeyen.

Evaluatie speelgerechtigdheid

In 2016 zijn enkele vereenvoudigingen en verruiming doorgevoerd in de regels ten aanzien van speelgerechtigdheid. Aandachtspunten bij deze regels: de effecten van deze afspraken op grote en kleine verenigingen, de ruimte voor talentontwikkeling en zorgdragen voor een eerlijke competitie. Ook in 2017 worden de regels wederom geëvalueerd met de verenigingen en waar nodig aangepast. Vereenvoudiging is hierbij de ambitie.

Taskforce Competitieontwikkeling Jeugd

De competitie is constant in ontwikkeling en vraagt continu om verbetering. Belangrijkste onderwerpen daarbij zijn ons competitieaanbod (inclusief structuur) en de bijbehorende reglementen. Het is daarbij vanzelfsprekend van belang om verbinding te houden met de verenigingen. Dit contact bestond tot voor kort enkel op districtsniveau met de verenigingen. In 2016 heeft een eerste landelijk overleg plaatsgevonden met de KNHB en een aantal technisch managers van verenigingen. Deze Taskforce Competitieontwikkeling Jeugd heeft met name gekeken naar de wijze waarop de jeugdcompetities zijn vormgegeven. Dit pakt de KNHB in 2017 verder op.

2.1.3 Competitie; zaalhockey

Met circa 125.000 beoefenaars (50% van het totale ledenaantal) is zaalhockey een serieuze, grote zaalsport in Nederland. Het aantal beoefenaars wordt echter gemaximeerd door de beperkte zaalruimte die beschikbaar is voor trainingen en wedstrijden.

De afdeling Competitie is verantwoordelijk voor de reguliere competitie, wijzigingen in het speelschema en een eerlijk en reglementair verloop van de competities. Daarnaast organiseert de afdeling samen met de districtscompetitieleiders ook in 2017 de volgende play-offs/ play-outs en diverse kampioenschappen:

- Play-offs Hoofdklasse Indoor om landskampioenschap
- Play-outs/play-offs om promotie naar of handhaving in Hoofdklasse Indoor
- Landskampioenschappen Reserveteams
- Districtsplay-offs en -kampioenschappen
- Play-offs A-, B- en C-jeugd om landskampioenschap

Zaalruimte

De beschikbare zaalruimte is een knelpunt, waar ook veel andere zaalsporten mee kampen. Helaas belemmert dit veel leden - met name Jongste Jeugd - om ook zaal-

hockey te spelen. In veel regio's kan er geen competitie worden aangeboden, omdat voor deze categorie de zaalruimte ontbreekt.

In de afgelopen jaren zijn steeds meer verenigingen overgaan tot de realisatie van tijdelijke zaalcapaciteit op hun accommodatie. Een positieve ontwikkeling, die door de uitbreiding van capaciteit bijdraagt aan de oplossing voor dit vraagstuk. Bovendien blijft de vereniging, ook tijdens de rustigere winterperiode, de spil en het ontmoetingspunt voor de leden. In 2016 heeft de KNHB nader onderzoek gedaan naar de eisen die te stellen zijn aan een tijdelijke accommodatie. Dit mede om de kwaliteit en veiligheid te borgen. De KNHB gaat in 2017 verder met het stimuleren van de aanleg van deze tijdelijke zaalaccommodaties, mits dit voor de verenigingen een (financieel) verantwoorde stap is.

Zaalhockeyfinaledag

Op initiatief van de afdeling Competitie zijn in 2016 voor het eerst alle zaalhockeyfinales om het landkampioenschap (heren, dames, heren Reserve, dames Reserve en A-, B- en C-jeugd) op één locatie gespeeld. Deze dag was een groot succes met volle tribunes en veel enthousiasme.

In 2017 bouwt de KNHB deze finaledag verder uit tot een volwaardig evenement, waar de zaalhockeykampioenschappen worden omkleed met veel spektakel en entertainment.

De kampioenschappen voor heren Reserve en dames Reserve worden niet meer in het programma opgenomen. Na overleg met deze groep bleek de voorkeur te bestaan om deze finales om het landskampioenschap als apart evenement te beschouwen.

2.2 Spelregelkennis en arbitrage

Scheidsrechters zijn - samen met spelers, trainers en coaches - de direct betrokkenen op het veld. Ook in 2017 werkt een grote groep vrijwilligers hard aan de verdere ontwikkeling van de arbitrage, in nauwe samenwerking met het bondsbureau. De aanwas, het kennisniveau, de weerbaarheid, de talentontwikkeling, de doorstroom, de beoordelingen, de aanwijzingen, de begeleiding en de aansluiting met de (inter)nationale top van de arbitrage; dit alles wordt gezamenlijk in goede banen geleid. Veel mensen zijn hierbij betrokken, met veel passie en inzet. Niet alleen landelijk en binnen de districten (bondsarbitrage), maar ook bij verenigingen (verenigingsarbitrage). In 2017 organiseert de KNHB onder andere de volgende activiteiten:

- Verschillende landelijke en regionale briefings voor veld en zaal
- Spelregelcafés
- Young Umpire Challenge
- Arbitrageopleidingen: CS, CS+, opleiding tot bondscheidsrechter, opleiden leercoaches, opleiden scheidsrechterscoaches

2.2.1 Toegankelijkheid ELO en onderhouden spelregelkennis

Iedere hockeyer wordt geacht de spelregels te kennen. In 2015 is besloten de ELO (Elektronische Leeromgeving) te ontsluiten via een andere leverancier. Dit is een sprong voorwaarts gebleken, zowel in kwaliteit als in gebruikersgemak. Toch moet het gebruikersgemak van de ELO verder worden vergroot, evenals de bereikbaarheid. Vanaf 2016 is de ELO ook via mobiel te ontsluiten om de stof te oefenen. Dit moet ertoe leiden dat de 15.000 mensen die jaarlijks hun spelregeltoets halen nog betere resultaten boeken. Daarnaast herijkt de KNHB het hele administratieve proces rondom de inschrijving voor de toets. Tevens wordt de sturingsinformatie voor de verenigingsfunctionaris Arbitrage vergroot.

2.2.2 Ondersteuning verenigingsarbitrage

Niet iedereen die zijn spelregeltoets haalt, is daarmee direct (een geboren) scheidsrechter. Het behalen van de kaart houdt in dat je de spelregels kent. Daarna is het van belang om ervaring op te doen. Iedere scheidsrechterscarrière start met de begeleiding van de eerste clubwedstrijd. Veel verenigingen worstelen met de wijze waarop ze dat het best kunnen aanpakken. Samen met de portefeuillehouders Verenigingsarbitrage en de medewerkers op het bondsbureau versterkt de KNHB in 2017 de structuur om verenigingen daarbij te ondersteunen. Dit gebeurt onder andere door:

- Innoveren van de kennisoverdracht op het gebied van arbitrage richting (potentiële) clubscheidsrechters.
- Delen van best practices door verenigingen bij elkaar te brengen en onderlinge samenwerking te stimuleren.
- Bieden van handvatten voor de ontwikkeling van het verenigingsarbitrageplan.
- Bieden van handvatten voor de begeleiding van scheidsrechters binnen de verenigingen.
- In gesprek zijn (onder andere via de portefeuillehouders Verenigingsarbitrage en regiocoördinatoren) met verenigingen om de ondersteuningsbehoefte te peilen.

Een van de succesvolle introducties voor de verdere ontwikkeling van enthousiaste scheidsrechters is de CS+ opleiding. Deze zet de KNHB in 2017 voort.

2.2.3 Bondsarbitrage; aanwijzen, begeleiden en beoordelen

Zonder bondsscheidsrechters in de districten is er geen bron om uit te putten voor de landelijke toparbitrage. Onder die laatste categorie vallen de scheidsrechters die fluiten in de Hoofdklasse Dames en Heren en de Overgangsklasse Heren. Ieder district heeft zijn eigen commissie Districtsbondsarbitrage. Deze commissies werken nauw samen met de afdelingen Arbitrage en Competitie van het bondsbureau. Het doel: zorgen voor een gestroomlijnde competitie, voorzien van de juiste scheidsrechters op de juiste wedstrijd. De commissies zijn tevens verantwoordelijk voor het aanwijzen, begeleiden en beoordelen van de circa zeshonderd bondsscheidsrechters in de districten. Dit resulteert in de volgende activiteiten:

- Werving bondsscheidsrechters; follow-up van de wervingscampagne #fluitmee uit 2016
- Talentontwikkeling
- Briefings veld en zaal
- Bijscholingen veld en zaal
- Horizontale overleggen tussen BIO-coördinatoren (Bondsscheidsrechters in Opleiding- coördinatoren), portefeuillehouders Bijscholingen en aanwijzers
- Inzet van beoordelaars en scheidsrechtercoaches

2.3 Juridische- en Tuchtzaken

De afdeling Juridische- en Tuchtzaken van de KNHB heeft een tweeledig karakter. Enerzijds ondersteunt deze afdeling verenigingen bij juridische vraagstukken. Anderzijds organiseert en ondersteunt de afdeling de handhaving van (potentiële) tuchtzaken op basis van ontvangen kaarten of overtreding van de reglementen van de KNHB.

2.3.1 Ondersteuning bij juridische vraagstukken

Al jaren kunnen verenigingen bij juridische vraagstukken een beroep doen op een aantal beschikbare uren bij KNHB-sponsor CMS Derks Star Busmann. Ook in 2017 is dit het geval. Verenigingen kunnen daarbij ondersteuning aanvragen op diverse expertisegerieden. De eerstelijns ondersteuning vindt plaats vanuit de KNHB. Met name statutaire vraagstukken en vraagstukken aangaande het verenigingsrecht kan de KNHB veelal direct beantwoorden. Daarnaast helpt de KNHB verenigingen bij het verder op orde brengen van de statuten en onderwerping van individuen aan de reglementen.

2.3.2 Tuchtzaken; onderzoeken, aanhangig maken, organiseren en uitspreken

Het secretariaat van de Tuchtcommissie ondersteunt en organiseert het Tuchtrecht binnen de KNHB, samen met

de onafhankelijke Tuchtcommissie en de onafhankelijke Commissie van Beroep. De werkzaamheden bestaan uit:

- Strafzaken; communicatie naar betrokkenen, dossiervorming, verwerking van uitspraken van Tuchtcommissie (circa vijftig zittingen per seizoen) en Commissie van Beroep (circa acht zittingen per seizoen).
- Naar aanleiding van meldingen van wangedrag op en rond de velden: onderzoek, dossiervorming en voorleggen ter besluitvorming over het al dan niet aanhangig maken van een zaak door het bondsbestuur. Wekelijks ontvangt de afdeling ongeveer acht meldingen wangedrag.
- Indien aan de orde: organiseren van zaken naar aanleiding van het Dopingreglement en het Reglement Ongewenst Gedrag.

De KNHB ziet de afgelopen jaren een toename van meldingen wangedrag. Dit zijn meldingen van wangedrag dat niet door de scheidsrechter is waargenomen of buiten de wedstrijdtijd heeft plaatsgevonden. Daarnaast valt het op dat de ernst van de overtredingen lijkt toe te nemen; fysieke overtredingen zijn zwaarder en leiden vaker tot aangifte.

Voor 2017 staan, naast de reguliere werkzaamheden, de volgende activiteiten hoog op de agenda:

- Iedereen die geen lid is van de KNHB maar wel een functie binnen de hockeysport vervult (teambegeleiders) moet zich onderwerpen aan de regelgeving van de KNHB, zodat zij bij overtreding bestraft kunnen worden. Het ondertekenings- en verwerkingsproces is door LISA Bond geautomatiseerd.
- Onderzoeken of er - net als bij de KNVB - een straffenmatrix moet worden ingevoerd om de uniformiteit en transparantie met betrekking tot tuchtrechtspraken te bevorderen.
- Onderzoeken of de tuchtrechtspraak van de KNHB verder kan worden geprofessionaliseerd door het aanstellen van een onafhankelijke aanklager. Op dit moment besluit het bondsbestuur of een zaak al dan niet wordt voorgelegd aan een tuchtorgaan. Dit is lastig, aangezien het bondsbestuur er ook juist is om de belangen van de leden te behartigen.
- Zoals bekend vormt matchfixing een toenemend probleem binnen de sport. NOC*NSF verplicht alle bonden om regels over matchfixing op te nemen in hun reglementen. De KNHB is voornemens dit Matchfixingsreglement door de Algemene Vergadering van juni 2017 te laten goedkeuren.

2.4 Een passend aanbod voor iedereen; sportparticipatie

2.4.1 Funkey; breed motorische ontwikkeling voor de allerkleinsten

Voor de allerjongste doelgroep heeft de KNHB Funkey voor verenigingen ontwikkeld. Dit is een lesprogramma voor kinderen van 4 en 5 jaar. FUN in goed bewegen staat centraal, ofwel is de KEY. Funkey is méér dan hockey. Het bestaat uit een breed beweegaanbod dat aansluit bij de bewegingsdrang, coördinatie en fantasiefase waarin de kinderen zich bevinden. Bij Funkey gaat het niet om het aanleren van hockeybeginselen; dit past beter bij de verder ontwikkelde coördinatie van een 6-jarige.

In 2017 biedt de KNHB - naast Funkey - ook weer Funkey+ aan, een vervolgp programma voor kinderen die al een jaar Funkey hebben gevolgd. Tevens wordt Funkey in 2017 opgenomen binnen het NOC*NSF multisportprogramma, waarbij meerdere sportbonden samenwerken. Gezamenlijk dragen zij de filosofie uit van een veelzijdig, niet-sportspecifiek beweegprogramma voor jonge kinderen.

2.4.2 Verbinden met onderwijs; schoolhockeycompetitie en LK

De KNHB kent een aantal trajecten in relatie tot hockey en onderwijs. Schoolhockeyprojecten zijn gericht op het versterken van de driehoek school/vereniging/gemeente. De ondersteuning die de KNHB biedt is gericht op meerdere punten:

- Kennismaken met de hockeysport
- Promoten van de hockeysport
- Intensiveren van het hockey-enthousiasme onder de leerkrachten Lichamelijke Opvoeding en groepsleerkrachten basisonderwijs

Daarnaast wil de KNHB leerlingen op een motiverende, inspirerende, leerzame en veilige manier laten omgaan met bal en stick.

Ook in 2017 ondersteunt de KNHB haar verenigingen op het gebied van hockey en onderwijs. Zo stelt de KNHB digitale informatie beschikbaar over het opzetten van een schoolhockeyproject. Daarnaast deelt zij inhoudelijke kennis door middel van lesmappen voor het primair onderwijs, voortgezet onderwijs en MBO. Deze lesmappen worden in 2017 geüpdatet. Funkey op school (zie paragraaf 3.3.2) is ook een onderdeel dat meegenomen wordt in alle communicatie over hockey en onderwijs. De KNHB onderzoekt de behoeftevraag vanuit de verenigingen op het gebied van hockey en onderwijs, om hier vervolgens inhoud aan te geven. Daarnaast organiseert

de KNHB in 2017 vier bijscholingen voor betrokkenen bij hockey en onderwijs; niet alleen binnen de verenigingen, maar ook vanuit het onderwijs.

In 2017 vinden ook de nodige hockeytoernooien voor het onderwijs plaats. Zo organiseren meer dan honderd lokale hockeyverenigingen een schoolhockeytoernooi, in het kader van Kennismaken met hockey. Dit project is veelal gericht op het primair onderwijs.

De KNHB organiseert wederom de Nationale Schoolhockeycompetitie voor het voortgezet onderwijs. Naar verwachting bestaat het deelnemersveld uit circa 750 teams met zo'n 10.000 jongeren van 250 scholen. De regionale voorronden, die worden gespeeld op circa vijftig verenigingen, vinden plaats op 7 april 2017. De landelijke finaledag volgt op 2 juni 2017.

Op 19 mei 2017 wordt voor de elfde keer het NK MBO hockey georganiseerd, in samenwerking met Sportacademie Amersfoort. Het streven is zestien teams te laten deelnemen.

2.4.3 Verbinden met bedrijfsleven; bedrijfshockeycompetitie en LK

Op de Nederlandse hockeyvelden, verdeeld over vijftien regio's, spelen zo'n driehonderd bedrijfshockeyteams. Zij spelen hun wedstrijden op een doordeweekse avond, veelal de maandagavond. De commissie Bedrijfshockey richt haar beleid op het versterken van de huidige bedrijfshockeycompetitie.

Bij voldoende animo onder de bestaande bedrijfshockeyteams organiseert de KNHB in 2017 een landskampioenschap. Mocht dit niet het geval zijn, dan kijkt de KNHB samen met de competitieleiders naar een alternatieve afsluiting van de bedrijfshockeycompetitie 2016/2017. Verder organiseert de KNHB tijdens de Rabo EuroHockey Championships 2017 een evenement voor alle bedrijfshockeyaanvoerders, als bedankje voor al hun werk gedurende het seizoen.

In 2017 is de KNHB verder voornemens een alternatief hockeyaanbod te onderzoeken voor de young professionals die nu niet meedoen aan de huidige bedrijfshockeycompetitie. Hiervoor wil de KNHB een pilot starten.

2.4.4 Aangepast hockey

De KNHB ondersteunt vier disciplines aangepast sporten: G-hockey, LG-hockey, E-hockey en H-hockey. Samen met de commissies G- en LG-hockey kiest de KNHB specifieke accenten die nodig zijn voor de betreffende disciplines. Hetzelfde doet de KNHB met de commissies E- en H-hockey. De KNHB richt zich voor het E- en H-hockey vooral op de ondersteuning van de competitie en de toernooien. Een ander focuspunt is het werven van

nieuwe spelers voor E- en H-hockey door middel van het geven van clinics.

Ter afsluiting van het seizoen organiseert de KNHB in samenwerking met de Dirk Kuyt Foundation (DKF) de landelijke G- en LG-dag, evenals de landelijke finaledagen E- en H-hockey. Waar mogelijk vinden deze evenementen plaats op 3 juni 2017. Dit is de dag waarop de DKF zoveel mogelijk finaledagen wil organiseren, in samenwerking met de aangesloten bonden. Tijdens de Rabo EuroHockey Championships 2017 in augustus vindt er tevens een EHF ParaHockeytoernooi plaats op hockeyvereniging Pinoké. Aan dit toernooi nemen zeker acht teams deel, met elk een verschillende nationaliteit.

2.4.5 Interpolis NK Shoot Out

Net als in voorgaande jaren organiseert de KNHB ook in 2017 de Interpolis NK Shoot Out. De voorronden vinden plaats op circa 140 verenigingen. Hier kunnen keepers en spelers tot en met 16 jaar zich plaatsen voor de zes districtskampioenschappen. De landelijke finaledag van het Interpolis NK Shoot Out vindt plaats op 24 juni 2017.

2.4.6 Trimhockeyers/ouders

Net als in voorgaande jaren blijft de KNHB activiteiten ontwikkelen om oud-hockeyers en niet-hockeyers te boeien en te binden. Een van de snelst groeiende categorieën binnen het hockey is trimhockey. Er ontstaan nieuwe hockeyvormen, de groepen worden groter bij de verenigingen en districten zetten onderling competities op. Uit onderzoek, dat de KNHB in 2016 samen met KNHB-sponsor VODW heeft uitgevoerd, komen verschillende speerpunten naar voren voor het boeien en binden van deze groep. In 2017 worden deze speerpunten verder uitgewerkt en geïmplementeerd. Een belangrijke pijler daarbij is het herpositioneren van trimhockey.

2.4.7 Fithockey; doelgroep 60-plussers

Fithockey is een toegankelijke teamsport voor ouderen, die wordt gespeeld op een kunstgrasveld. In tegenstelling tot andere hockeyvormen gebruiken de beoefenaars geen hockeystick, maar een knots. Fithockey is veilig en goed voor de sociale contacten. Bovendien levert het een positieve bijdrage aan de gezondheid van ouderen.

De KNHB organiseert in 2017 de volgende activiteiten:

- Landelijk fithockeytoernooi
- Demonstraties ter promotie van fithockey
- Contact met maatschappelijke partners om te onderzoeken in welke mate fithockey kan worden ingezet bij maatschappelijke vraagstukken rondom ouderen

- Informatie- en/of opleidingsdag voor de fithockeydoelgroep tijdens de Rabo EuroHockey Championships 2017 in augustus

2.4.8 Jongens

Werving en behoud van jongens is een belangrijke doelstelling van de KNHB. Om verdergaande scheefgroei tussen het aantal hockeyende jongens en meisjes te voorkomen en de verhouding in de toekomst recht te trekken, ondersteunt de KNHB geïnteresseerde verenigingen. Dit gebeurt door middel van de workshop 'Boeien en binden van jongens'. Urban Hockey, zoals omschreven in paragraaf 3.3.3, vormt een van de mogelijkheden om hockey stoerder te maken - en daardoor meer aantrekkelijk voor jongens.

2.5 Sterke verenigingen door een sterk kader

2.5.1 Technisch kader en opleidingen; herijken en ontsluiten van kennis

De KNHB Academie heeft de belangrijke taak te zorgen dat alle spelers/teams kwalitatief goede training en coaching krijgen. Daartoe heeft zij een aanbod van cursussen en opleidingen ontwikkeld, dat aansluit op de actualiteit en de wetenschappelijke ontwikkelingen, ook in relatie tot de (internationale) ontwikkelingen binnen de afdeling Tophockey.

De doelstellingen van de KNHB Academie zijn:

- Elke speler heeft een opgeleide en begeleide trainer/coach.
- Plezier in het leren en motivatie tot blijvende deelname aan het spel hockey staan voorop.
- Elke speler leert hockeyen door middel van partijvormen.

De gezamenlijke spelvisie van de afdeling Tophockey en de KNHB Academie moet met de organisatie van activiteiten in de sfeer van kennisdeling in 2017 nog meer tot uitdrukking komen en voelbaar zijn in het veld. Deze spelvisie luidt:

"Snel, creatief en aanvallend hockey met een solide defensieve basis, waarbij elke speler recht heeft op goede training en coaching."

In het vervolg van deze paragraaf gaan we kort in op belangrijke speerpunten van de KNHB Academie voor 2017.

Netwerken

De KNHB Academie wil netwerken creëren en onderhouden om zo kennis te verspreiden, deelnemers van

elkaar te laten leren en continuïteit in kennisdeling te waarborgen. Belangrijke netwerken zijn onder andere de beroepsgroepen Technisch Management (TM), verschillende netwerkgroepen van trainer/coaches (waaronder gediplomeerden HT3 + HT4) en van de technisch verantwoordelijken binnen de hockeyverenigingen.

Intermediairs

De KNHB Academie werkt sinds eind 2014 met zogenaamde Intermediairs. Deze mogen - tot een bepaald niveau van de te geven opleiding - zelf afspraken maken met verenigingen voor het geven van opleidingen. Intermediairs vallen onder de verantwoordelijkheid van de KNHB Academie en volgen haar programma. Zij mogen de volgende opleidingen aanbieden:

- Basisopleiding Training geven
- Basisopleiding Coachen
- Opleiding Hockeytrainer - Jongste Jeugd

Het aantal Intermediairs moet in 2017 verdubbelen (van zeven naar veertien). Hiermee hoopt de KNHB Academie dichter bij de verenigingen te komen met haar opleidingsaanbod om zo meer trainer/coaches te kunnen opleiden.

Technisch beleid verenigingen

De KNHB Academie heeft in 2016 een Sessie Technisch Beleid (Sessie TB) ontwikkeld. Deze sessie helpt verenigingen op weg bij het planmatig opzetten en uitvoeren van hun technisch beleid. Mochten verenigingen bij de verdere implementatie ondersteuning en begeleiding zoeken, dan kunnen zij Consultants Technisch Beleid (CTB) inhuren.

Samenwerking met de afdeling Tophockey

De in gang gezette samenwerking en kennisoverdracht tussen de KNHB Academie en de afdeling Tophockey wordt in 2017 gecontinueerd. Daarnaast gebruikt de KNHB Academie de kennis en ontwikkelingen vanuit het tophockey voor het actualiseren van haar opleidingen.

Kennisverspreiding

De KNHB Academie verspreidt haar kennis via diverse kanalen. Belangrijke kanalen - naast de opleidingen - zijn regionale bijscholingen (ook in samenwerking met de afdeling Tophockey) en het digitale vakblad Hockeyvisie. Momenteel ontwikkelt de KNHB plannen om een kenniscentrum te realiseren.

Samenwerking

De KNHB Academie zoekt samenwerking met de onderwijssector, kennisinstellingen, andere sportbonden, Academie voor Sportkader (ASK) en diverse andere relevante samenwerkingspartners.

Sterke Leerverenigingen

De KNHB Academie is groot voorstander van Sterke Leerverenigingen, die de opleiding en begeleiding van trainer/coaches hoog in het vaandel hebben staan. In 2017 moet een aantal goede voorbeelden - via kennisuitwisseling - andere verenigingen inspireren om eveneens een Sterke Leervereniging te worden. Alkmaarsche M.H.C. en H.C. Tilburg hebben in 2016 een belangrijke basis gelegd voor het structureel delen van kennis met andere hockeyverenigingen.

Opleidingsaanbod voor trainer/coaches

Het opleidingsaanbod van de KNHB Academie is in 2016 geactualiseerd, met onder meer input vanuit de afdeling Tophockey. Jaarlijks vinden evaluaties plaats en indien nodig worden in 2017 aanpassingen doorgevoerd.

2.5.2 Verenigingsondersteuning bestuurders

2.5.2.1 Nationaal Hockeycongres en seminars

Verenigingsbestuurders leren van en door elkaar. In dit proces worden ze sterkere bestuurders. Het Nationaal Hockeycongres, dat de KNHB in 2017 alweer voor de negentiende keer organiseert, is geëvolueerd van een congres van 'brengen' van informatie tot een congres waar 'brengen en halen' hand in hand gaan. Centraal staat het leggen van contacten, het opdoen van inspiratie en het delen van best practices en nieuwe ontwikkelingen. In 2017 werkt de KNHB dit concept nog verder uit door het organiseren van een kennisplatform, plenaire sessies en doelgroepenbijeenkomsten. Tijdens het congres staat alles in het teken van verbinden om te leren; om van elkaar te leren en elkaar te versterken. Een centrale plek wordt ingeruimd voor Hockey Corner Live, met learning labs en de gelegenheid elkaar te ontmoeten en te netwerken.

Naast het Nationaal Hockeycongres, dat in 2017 plaatsvindt op 28 januari, organiseert de KNHB gedurende het jaar ook seminars. Bijvoorbeeld over kantine-thema's, tijdelijke hallen en accommodatie-onderwerpen. Ook bij deze bijeenkomsten is de insteek: verbinden om te leren, aan de hand van ervaringen vanuit verenigingen en professionals.

2.5.2.2 Verenigingsbijeenkomsten

De KNHB streeft ernaar haar service verder te optimaliseren. De ingeslagen weg om op verschillende manieren kennis te delen en te ontsluiten wordt geïntensiveerd. In het voor- en najaar organiseert de KNHB per district verenigingsbijeenkomsten. Hier kunnen verenigingsbestuurders en -functionarissen met elkaar sparren, ideeën uitwisselen en bovenal van elkaar leren. Tijdens de bijeenkomsten komt een viertal vaststaande

onderwerpen aan bod, te weten competitie, technisch kader, Veilig Sportklimaat en arbitrage. Ook andere onderwerpen kunnen verenigingen - naar behoefte - aandragen. Een van de deelnemende verenigingen leidt het rondetafelgesprek en brengt de discussie op gang. Aan de hand van de verschillende bijeenkomsten kan de KNHB de behoefte aan ondersteuning peilen bij de verschillende verenigingen, zodat de KNHB ondersteuning op maat kan leveren. Op die manier kan de KNHB haar rol als kennisintermediair optimaal uitvoeren.

2.5.2.3 Verenigingsondersteuning

Verenigingen die een beleidsplan willen ontwikkelen, kunnen een strategische sessie aanvragen. Elk jaar melden zo'n tien tot vijftien verenigingen zich bij de KNHB voor deze vorm van ondersteuning. De strategische sessie is aangepast aan de strategie 2020 van de KNHB. De sessie is bovendien gemoderniseerd; zo wordt veel gewerkt met online ondersteuningsmiddelen en tablets.

Om een scherp beeld te krijgen, voert de KNHB voorafgaand aan de strategische sessie een intakegesprek. Deze intake zorgt ervoor dat de hulpvraag van de vereniging vooraf helder is, zodat de strategiesessie op verschillende thema's ingevuld kan worden. Nieuw in 2017 is de aanvullende sessie 'Van ambitie naar actie'. Hierin helpt de KNHB de vereniging - na een strategiesessie - op weg met een meer actiegerichte sessie.

Ook voor de nieuwe voorzitters en de nieuwe penningmeesters organiseert de KNHB in 2017 een bijeenkomst, met ondersteuning van KNHB-supplier TEN HAVE Change Management. In de onderlinge discussies gaat het onder meer over valkuilen, te zetten stappen, ervaringen en de veranderkracht van de sport. Een zeer nuttige bijeenkomst, die leidt tot kennisuitwisseling en goede contacten voor de bestuurders onderling. Voor sommigen van hen is het wellicht ook de eerste (fysieke) kennismaking met de KNHB.

2.6 Een omgeving waar iedereen altijd welkom is

2.6.1 Fysieke ruimte om te spelen

In Nederland liggen bijna negenhonderd kunstgrasvelden, onderverdeeld in watervelden, semi-watervelden, semi-zandvelden en zandvelden. De toename van het aantal kunstgrasvelden leidt tot veel vragen over aanleg, onderhoud en vervanging. Werd het onderhoud in het verleden meestal uitgevoerd door gemeenten, de huidige trend is dat verenigingen deze rol steeds vaker zelf overnemen. Bovendien wordt het belang van goed onderhoud groter, als gevolg van de toenemende bespelingsintensiteit van de velden. Elk jaar laat de KNHB ruim 150 tot 180

velden periodiek keuren. Zo krijgen verenigingen inzicht in de staat van hun veld en de verwachtingen voor de toekomst.

Door deze periodieke keuringen en de contacten met de verenigingen kan de KNHB nog beter de brug leggen als kennisintermediair; daar waar nodig kan de KNHB onderzoek (laten) uitvoeren of producten (laten) ontwikkelen om informatie te delen en verbinden. Voorbeelden hiervan zijn onderzoeken naar chemievrij bestrijden van algen en mossen en naar de (on)mogelijkheden van LED-verlichting.

Bij veel verenigingen, met name in de grote steden, ontbreekt inmiddels de fysieke ruimte om te groeien. Vaak moet veldcapaciteit worden bezien in een bredere context, die strekt tot voorbij de gemeentegrens. In samenwerking met betrokken verenigingen en gemeente(n) ondersteunt de KNHB gericht onderzoek om te komen tot een goed inzicht in ruimte en oplossingen. Hierbij worden de belangen van de leden zo goed mogelijk behartigd. Dit onderzoek kan zich, in overleg met betrokken verenigingen en gemeente(n), ook uitstrekken richting andere sporten.

Voor de begeleiding van nieuwe initiatieven heeft de KNHB een stappenplan beschikbaar. De bond fungeert als kennisintermediair en schuift desgewenst aan bij gesprekken met de gemeente, samen met initiatiefnemers. Ook zorgt de KNHB voor een (cijfermatige) onderbouwing van de behoefte aan een nieuwe hockeyvereniging.

De uitbreiding van capaciteit is niet het enige aandachtspunt. De KNHB bekijkt tevens hoe er (nog) slimmer met de bestaande capaciteit omgegaan kan worden. Denk bijvoorbeeld aan de ZoJeCo (Zondag Jeugd Competitie) of de pilot 'Jeugd (af en toe) op zondag' in Midden Nederland.

2.6.2 Sportaanbod en multifunctioneel gebruik van clubhuis, accommodatie en velden

De vereniging is het kloppend hart van onze sport. Hockeyverenigingen gaan al jarenlang slim en multifunctioneel om met hun accommodaties. Mede geïnspireerd door best practices op hockeycorner.nl, seminars en themabijeenkomsten worden verenigingen in toenemende mate toekomstgericht. Ze kunnen zelf stappen zetten binnen hun maatschappelijke omgeving, wat kan helpen om de exploitatie van de vereniging op orde te houden. De KNHB heeft hiervoor een project ontwikkeld in het kader van wijkgericht verenigen.

Belangrijk uitgangspunt is dat de vereniging aansluit bij de behoefte van de omgeving. Zowel in dienstenaanbod als in het aanbod van verschillende sporten.

3. Een positieve maatschappelijke impact

3.1 De vereniging als geborgen omgeving; Het begint bij jou!

Sportiviteit & Respect, dat zit in het DNA van de KNHB. De hockeysport heeft normen en waarden hoog in het vaandel staan. Daarbij nemen verenigingen hun verantwoordelijkheid, bijvoorbeeld door het oprichten van een commissie Sportiviteit & Respect of het actief begeleiden van spelers die kaarten ontvangen om herhaling te voorkomen. De KNHB stimuleert verenigingen om op dit vlak structureel beleid te voeren. Deze stimulatie wordt ondersteund door het programma VSK (Veilig Sportklimaat).

Sportiviteit & Respect is van en voor alle betrokkenen binnen de sport. Elk individu draagt de verantwoordelijkheid om er met elkaar voor te zorgen dat iedereen zich thuis kan voelen bij zijn of haar vereniging. De KNHB ondersteunt en begeleidt verenigingen in dit proces, maar maakt hen er tegelijkertijd ook eigenaar van. Dit is een belangrijke stap in een goede borging van dit thema binnen de hockeysport.

In 2017 rolt de KNHB de in 2015 gestarte campagne 'Het begint bij jou!' verder uit. In 2016 was de campagne er vooral op gericht om duidelijk te maken dat iedereen op en rond het hockeyveld een eigen rol heeft om hockey sportief te houden. In 2017 geeft de KNHB verenigingen - en met name de trainers en coaches - meer concrete handvatten om sportiviteit te bevorderen.

3.1.1 Rol van bestuurders

Verenigingsbestuurders spelen een belangrijke rol bij het bestrijden van onwenselijk gedrag, maar zij zijn hier nog niet altijd voldoende op voorbereid. Ook in 2017 ondersteunt de KNHB bestuurders op dit vlak. Dit doet de bond door middel van de workshop 'Sportief Besturen', intakes, regionale themabijeenkomsten en diverse materialen en handvatten. Bijvoorbeeld de bestuurdersapp en het digitale handboek Sportiviteit & Respect voor verenigingen. In 2017 legt de KNHB meer de nadruk op gericht informeren van verenigingen. Daarnaast richt de bond zich meer op het afnemen van persoonlijke intakegesprekken dan op het geven van workshops. Dit gezien het feit dat er vanuit de vereniging, zo heeft de KNHB gemerkt, meer interesse is in een persoonlijke aanpak.

3.1.2 Rol van trainers, coaches en scheidsrechters

Deze kaderleden hebben een belangrijke voorbeeldfunctie voor spelers en publiek. Ook kunnen zij (preventief) ingrijpen bij wangedrag op het veld. Om hen beter voor te bereiden op deze verantwoordelijkheid en hen bewust

te maken van de rol die zij vervullen, is er in de opleiding voor technisch kader en arbitrage structureel aandacht voor Sportiviteit & Respect.

In 2017 staan er meerdere speciale workshops op het programma. Hierin krijgen trainers, coaches en scheidsrechters handreikingen hoe zij kunnen omgaan met Sportiviteit & Respect. Denk bijvoorbeeld aan de handleiding 'De vier inzichten over trainerschap'. Daarnaast heeft de KNHB de succesvolle workshop 'Een beetje opvoeder' van Tischa Neve digitaal gemaakt.

Om meer scheidsrechters beter op te leiden worden in 2017 wederom wervingsacties opgezet. De KNHB zet zich tevens in om de arbitragestructuur op verenigingen te optimaliseren. Met de medewerker Verenigingsarbitrage bij de KNHB wil de bond verenigingen ondersteunen bij het opzetten van de verenigingsarbitrage. Goede verenigingsarbitrage heeft een positief effect op Sportiviteit & Respect binnen de vereniging. Betere arbitrage en betere regelkennis zorgen immers voor minder discussies op en rond het veld.

3.1.3 Rol van ouders

Van origine is hockey een sport die vooral in de familie-sfeer wordt beoefend. Verenigingen krijgen echter steeds meer nieuwe (jeugd)leden en ouders zonder hockeyachtergrond. De groep ouders verdient speciale aandacht, aangezien zij een zeer grote invloed hebben op het gedrag van hun kinderen. De workshops van Tischa Neve en de workshop 'Lang leve de sportouder' vanuit het VSK-onderdeel 'Tv-Sportplezier' zijn belangrijke onderdelen op dit gebied. Zo ervaren ouders welke invloed zij hebben op kinderen en de omgeving. Als zij zich hiervan bewust zijn, zullen zij zich sneller gedragen op een manier die past binnen de waarden Sportiviteit & Respect. Tv-Sportplezier is een laagdrempelig middel dat verenigingen, ouders en kinderen kunnen inzetten om Sportiviteit & Respect bespreekbaar te maken. Zo dragen ze eraan bij om sport voor iedereen leuk te houden.

3.1.4 Rol van spelers

Met het VSK-programma benadert de KNHB op een gerichte manier de diverse leeftijdscategorieën en doelgroepen. Middels verschillende campagnes vraagt de KNHB in 2017 meer aandacht voor de eigen verantwoordelijkheid van alle betrokkenen, onder wie de spelers. De campagne 'Het begint bij jou!' is daarvan een goed voorbeeld. Iedere speler heeft zijn eigen verantwoordelijkheid om hockey leuk te houden. Verenigingen spelen een cruciale rol bij het creëren van een veilige, respectvolle omgeving, waarin iedereen kan deelnemen. Door het VSK-programma aan te bieden aan individuen uit de verschillende doelgroepen wil de KNHB iedereen

bekendmaken met hun eigen rol en verantwoordelijkheid met betrekking tot Sportiviteit & Respect.

De KNHB benadert individuen zowel rechtstreeks als indirect via de verenigingen. Het uiteindelijke doel is dat de organisatie van een vereniging in het teken staat van Sportiviteit & Respect. Dit dragen het bestuur en de commissies vervolgens uit naar leden, vrijwilligers, coaches, trainers, scheidsrechters, ouders en andere betrokkenen.

3.1.5 Geborgen omgeving voor iedereen

Sinds 2015 brengt de KNHB homoacceptatie, discriminatie en geloof actief onder de aandacht bij de verenigingen. De KNHB streeft ernaar dat iedereen - van jong tot oud - kan hockeyen in een veilige omgeving. Een omgeving waar iedereen zich op zijn gemak voelt, ongeacht afkomst, geloof of seksuele geaardheid. Het bespreekbaar maken van homoacceptatie, discriminatie of geloof is een proces waarvoor een lange adem nodig is. Veel hockeyers denken dat homoacceptatie geen probleem is binnen de hockeysport, dat iedereen zichzelf kan zijn binnen een hockeyvereniging. Dit is echter een aanname die niet strookt met de werkelijkheid, zeker niet onder pubers in het algemeen - en jongens in het bijzonder.

Door middel van een nieuwe campagne geeft de KNHB in 2017 extra aandacht aan de onzichtbare uitsluiting van hockeyers. Hiermee doelen wij op uitsluiting van LHTB-hockeyers (lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, transgenders en biseksuelen). Richting de Rabo EuroHockey Championships 2017 rolt de KNHB via social media een campagne uit richting het grote hockeypubliek. Daarnaast organiseert de KNHB regionale bijeenkomsten voor verenigingsbestuurders om dit onderwerp onder de aandacht te brengen en tegelijkertijd handvatten te bieden aan verenigingen. Deze campagne zet de KNHB op samen met de Alliantie 3.0, het VSK-programma en een extern communicatiebureau.

3.2 Bewust omgaan met je gezondheid

Het bedrijven van sport, ondersteund door een goed kader en een goede accommodatie, is bevorderlijk voor de gezondheid van mensen; bewegen en ontspannen door middel van sport is goed voor ons. Daarnaast biedt de sportomgeving een unieke gelegenheid om hier bewust mee om te gaan.

3.2.1 Gezonde Sportkantine en verantwoord alcoholbeleid

Het aanbieden van een gezond alternatief in clubhuizen bij de hockeyverenigingen blijft een belangrijke pijler. In

2017 onderzoekt de KNHB hoe de verenigingen ervoor staan ten aanzien van de Gezonde Sportkantine. Hebben ze een starterspakket ontvangen? Bieden ze al een gezond alternatief aan? En zijn de verenigingen te categoriseren in brons, zilver of goud?

De samenwerking met de verschillende partijen op dit vlak zet de KNHB in 2017 voort. Daarnaast zoekt de KNHB nieuwe relaties binnen en buiten de sport om de kennis en mogelijkheden optimaal te benutten en in te zetten voor de verenigingen. De zichtbaarheid van partijen op het gebied van gezonde producten in de clubhuizen zorgt voor een verdere bewustwording bij de verenigingen, hun leden en andere betrokkenen.

Binnen een gezonde leefstijl hoort ook bewust omgaan met alcohol. In samenwerking met NOC*NSF en een aantal andere sportbonden verzorgt de KNHB ook in 2017 bijeenkomsten in het land. Hier krijgen ouders, trainers, coaches en bestuurders handvatten om te komen tot betere handhavingsregels op sportverenigingen. Daarnaast komen dilemma's aan bod waarmee deze personen geconfronteerd kunnen worden, evenals suggesties hoe daar mee om te gaan.

Clubs kunnen tevens gebruikmaken van de campagne 'Blijf Helder', onder andere in samenwerking met Heineken, waarbij mystery guests kunnen worden ingezet. Met behulp van dergelijke initiatieven kunnen verenigingen hun eigen verantwoorde alcoholbeleid optimaliseren.

3.2.2 Medische zaken en blessurepreventie

De KNHB voert beleid dat gericht is op het bevorderen van een gezonde manier van sporten, het voorkomen van blessures en het bijdragen aan een goede behandeling van blessures. Dit gebeurt samen met andere partijen, bijvoorbeeld in landelijke campagnes, maar ook vanuit eigen sportmedisch beleid. De KNHB heeft een Medische Commissie die het bestuur adviseert inzake het te voeren sportmedische beleid. Om bovengenoemde doelstellingen te bereiken ontwikkelt de KNHB diverse activiteiten, vooral op het gebied van voorlichting en deskundigheidsbevordering.

Om veilig en met plezier te kunnen blijven hockeyen, is het belangrijk dat een speler al op jonge leeftijd op de juiste manier leert bewegen. Daardoor bestaat er minder kans op acute blessures en blessures door overbelasting op jonge leeftijd. Ook neemt de kans op slijtage op latere leeftijd af.

Het programma hockey.warming-up.nl wordt ook in 2017 actief gecommuniceerd naar de betrokkenen binnen onze sport. De KNHB bevordert de implementatie van dit programma binnen verenigingen door onder andere clubthema-avonden, maar ook via de opleidingen van de KNHB Academie. Vanuit het VUmc wordt de effectiviteit

van het warming-up programma onderzocht. De conclusie van dit onderzoek, gehouden onder veertig teams, wordt eind 2017 verwacht.

Tijdens de Rabo EuroHockey Championships 2017 - op 19 augustus - organiseert de KNHB verder een medisch symposium voor maximaal tweehonderd personen.

3.3 Hockey en diversiteit

3.3.1 Diversiteit van doelgroepen

Sinds 2011 streeft de KNHB naar het bereiken van een grotere diversiteit aan doelgroepen, inclusief mensen uit culturen die van origine onbekend zijn met de hockeysport. Het diversiteitsprogramma dat in 2011 is gestart bestaat uit de projecten 'Funkey op school', 'Urban- & Streethockey', 'Buurtsportclubs hockey' en 'Wijkgericht verenigen'.

3.3.2 Funkey op school

Ook in 2017 laat de KNHB jonge kinderen uit groep 1 tot en met 4 in het onderwijs kennismaken met Funkey. Dit gebeurt op laagdrempelige wijze en met name op scholen die niet in de buurt staan van een hockeyvereniging. Funkey is een veelzijdig motorisch aanbod, bestaande uit loopscholing, balvaardigheid en een vorm van hockey. Via de Funkey-opleidingen maken studenten van het MBO Sport & Bewegen, de ALO en PABO kennis met hockey. Hierbij leren zij hoe zij Funkey kunnen doceren op school. De KNHB geeft tevens kortere Funkey-bijscholingen en clinics aan combinatiefunctionarissen, buurtsportcoaches en vak- en groepsleerkrachten.

In het kader van de Koningsspelen wordt ook in 2017 weer het KNHB-programma 'Funkey Koningsspelen voor Kleuters' aangeboden aan basisscholen en assisterende verenigingen. Funkey Fiesta's staan eveneens op het programma. Dit zijn feestelijke afsluitingen van het Funkey-traject voor BSO's, scholen en verenigingen. In Amsterdam maakt Funkey in 2017 onderdeel uit van het EK maatschappelijk voortraject. Een traject waarin samen met de gemeente en de Amsterdamse hockeyverenigingen wordt gekeken hoe de maatschappelijke impact van het EK zo groot mogelijk kan zijn.

3.3.3 Urban- & Streethockey

Urban Hockey is de overkoepelende naam van al het hockeeraanbod dat in toenemende mate op straat wordt gespeeld en waarmee de KNHB nieuwe doelgroepen bedient. Streethockey valt hieronder, maar ook de Urban Tricks, Battles en Challenges. Dit zijn trucs die je individueel dan wel met een ander op straat kunt uitvoeren met bal en stick. De trucs kun je - indien gewenst - via social media met elkaar delen.

In 2017 wordt Urban Hockey aangeboden in Arnhem - en als Urban Hockey Experience tijdens het EK-voortraject in Amsterdam. De KNHB biedt Urban Hockey Tricks ook aan als een verrijking van het Streethockey-aanbod op de Cruyff Courts en Krajicek Playgrounds.

Tijdens de Rabo EuroHockey Championships 2017 in Amsterdam vinden de Streethockey Finals plaats voor teams uit Den Haag, Rotterdam, Amsterdam, Eindhoven, Alkmaar, Almere en Arnhem. Eventueel kunnen ook andere steden aanhaken, waar Streethockey wordt opgestart via een opleiding van sportleiders en een trainingstraject van zes weken.

3.3.4 Oprichten van buurtsportclubs en stadscompetities

De KNHB biedt met zowel Funkey op school als Urban- en Streethockey een structureel hockeeraanbod voor kinderen en jongeren in de aandachtswijken in grote steden. Hiermee draagt de KNHB bij aan de verhoging van de sportparticipatie in deze wijken. Tegelijkertijd laat de hockeybond kinderen kennismaken met een voor hen onbekende sport.

In 2017 biedt de KNHB, in samenwerking met haar verenigingen, een vervolg op deze trajecten. Dit gebeurt via het oprichten van buurtsportclubs, ook wel sportverenigingen in de wijk genoemd. Focus ligt op Amsterdam, in het kader van het EK maatschappelijk voortraject. In de buurtsportclubs kunnen kinderen wekelijks hockeyen, in hun eigen omgeving. In het verlengde hiervan heeft de KNHB als doel om in 2018 stadscompetities aan te bieden voor de in 2016 en 2017 opgezette lokale buurtsportclubs.

3.3.5 Wijkgericht verenigen

De KNHB wil samen met haar verenigingen een maatschappelijke impact maken in wijken waar (sport)participatie geen vanzelfsprekendheid is. Daarom stimuleert de KNHB ook in 2017 haar verenigingen om maatschappelijke initiatieven te ontplooiën in het kader van wijkgericht verenigen. Dit kan op twee manieren. Allereerst 'de wijk in', bijvoorbeeld door te helpen bij Streethockey en Funkey, of door het oprichten van buurtsportclubs. Een tweede mogelijkheid is 'de wijk op bezoek'. Denk hierbij aan een beweeg- en cultuuraanbod overdag, op de vereniging.

Het wijkgericht verenigen richt zich met name op doelgroepen met een lage sport- en/of maatschappijparticipatie.

3.3.6 Oprichten van multiculturele verenigingen

De KNHB beschouwt HC Feijenoord uit Rotterdam als een goed voorbeeld voor nieuwe multiculturele hockeyverenigingen in andere steden van Nederland. HC Feijenoord is ontstaan uit een voortraject van Funkey op school,

Funkey & hockey in de schoolsportvereniging (buurtsportclub) en Streethockey in de wijk. Deze voortrajecten zet de KNHB nu ook op in andere steden, met in het verlengde het oprichten - dan wel het ontstaan - van multiculturele verenigingen.

Speciale focus ligt in 2017 op Amsterdam, in het kader van het EK maatschappelijk voortraject. Plan is om in alle zeven stadsdelen een permanente hockeystructuur neer te zetten. Dit kan in de vorm van een sportvereniging in de wijk, buurtsportclub of dependance van bestaande hockeyverenigingen. Een van de hoogtepunten van het traject is de opening van de nieuwe hockeyvereniging in Amsterdam Zuidoost.

De KNHB helpt niet alleen bij de aanloop naar en de oprichting van buurtsportclubs en de multiculturele vereniging. De bond helpt ook bij het consolideren van deze clubs, bijvoorbeeld door de inzet van een hockeypedagoog. Het ondersteunen van multiculturele verenigingen vergt andere middelen en methodes dan het huidige KNHB-ondersteuningsaanbod voor verenigingen.

3.3.7 Ondersteunen van de initiatieven

Binnen de hockeywereld zijn tal van initiatieven die zorgen voor een positieve maatschappelijke impact. In 2017 neemt de KNHB een beslissing in welke hoedanigheid zij deze initiatieven beter zichtbaar en (h)erkenbaar kan maken. Een van de opties is het in het leven roepen van een Foundation. Een Foundation zou zich kunnen richten op nationale maatschappelijke initiatieven, internationale Sport for Development-activiteiten of een combinatie van beide. Eind 2016 wordt hier onderzoek naar verricht en advies over uitgebracht.

3.4 Verantwoord en duurzaam omgaan met je omgeving

Mede door de groei van de hockeysport worden veel clubhuizen en velden gerenoveerd of nieuw gebouwd. Steeds meer verenigingen kiezen hierbij voor duurzame oplossingen om hun CO2 footprint te verkleinen. Denk bijvoorbeeld aan de toepassing van zonnecollectoren, warmtepompen, LED-verlichting en duurzame materialen. Ook zoeken verenigingen steeds vaker duurzame oplossingen ten aanzien van onderhoud, watergebruik, waterborging en (her)gebruik van materialen voor velden.

Veel ontwikkelingen, toepassingen en best practices op het terrein van duurzaamheid draagt de KNHB uit via onder meer hockeycorner.nl, congressen en thema-avonden. De KNHB fungeert hierbij als kennisintermediair, informatieverstrekker en organisator van bijeenkomsten. In 2017 onderzoekt de KNHB hoe de hockeywereld

ervoor staat op het gebied van duurzaamheid en welke uitdagingen er zijn. Daarnaast zoekt de KNHB nieuwe relaties binnen en buiten de sport om de kennis en mogelijkheden optimaal te benutten en in te zetten voor de verenigingen.

Per 1 januari 2016 is er een nieuwe Subsidieregeling energiebesparing en duurzame energie sportaccommodaties. Het belangrijkste doel van deze regeling is het stimuleren van een duurzaam energiebeleid bij sportverenigingen en -stichtingen. Dit draagt bij aan terugdringing van het energieverbruik en de uitstoot van CO2 in Nederland. Sportverenigingen en -stichtingen kunnen een percentage van de investeringen in energiebesparing en verduurzaming terugvragen in de vorm van een subsidie. Ook in 2017 ondersteunt de KNHB de verenigingen hierbij. Onder meer door het delen van best practices die in aanmerking komen - of zijn gekomen - voor deze duurzaamheidsregeling van de Rijksoverheid.

4. Bij de wereldtop in een wereldsport

Voor de KNHB geldt dat talenten en topspelers een groot deel van hun tijd doorbrengen bij de verenigingen. Voor een goede talentontwikkeling en het kunnen leveren van topprestaties is het cruciaal dat de KNHB de verenigingen inspireert en ondersteunt via een tophockeyvisie en doorlopende programmering.

Deze ondersteuning komt tot uitdrukking in de ontwikkeling van producten en aanbod, die aansluiten bij zowel de wensen en behoeften van verenigingen als de visie van de KNHB. Meer specifiek voor talentontwikkeling betreft het de verdere uitbouw van de professionalisering van het tophockey in Nederland. Hierbij geldt dat talentontwikkeling niet primair een zaak is van selectie, maar dat het vooral een zaak is van goede begeleiding.

De KNHB heeft de ambitie om structureel tot de wereldtop te behoren en haar sterke internationale positie te handhaven. Hiertoe stimuleert en bevordert de KNHB de kwaliteit van het technisch kader. De KNHB draagt verder zorg voor hoogwaardige inhoudelijke programma's, zet in op een optimale samenwerking met de verenigingen, organiseert sterke clubhockeycompetities en stimuleert innovaties. Daarnaast ondersteunt de KNHB sporters in hun maatschappelijke ontwikkeling. Ook investeert zij in de begeleiding en bijscholing van de toparbitrage.

Met betrekking tot de internationale positie organiseert de KNHB topevenementen. Daarnaast zet de KNHB zich in voor het internationaal versterken van de hockeysport. Ook neemt zij bestuurlijke verantwoordelijkheid, door het afvaardigen van vertegenwoordigers in internationale hockeyorganisaties.

De kerndoelstellingen voor tophockey tot 2020 zijn:

- Realiseren van optimale afstemming tussen de (inter)nationale competities en de programma's van de nationale teams.
- Herinrichten van de structuur van de talentopleiding en de jeugdcompetities.
- Innoveren en verder stroomlijnen van de inhoudelijke programma's van de nationale- en districts-teams.
- Verhogen van de zelfredzaamheid van sporters en het stimuleren van het werken aan de eigen ontwikkeling door sporters (sportief/maatschappelijk).
- Inrichten van kennisuitwisseling tussen KNHB en verenigingen.
- Versterken van de bureauorganisatie van tophockey binnen de KNHB.

Bij tophockey gaat het niet alleen om de prestaties op de internationale toernooien. Het is ook van belang om ideale voorwaarden te creëren, zodat talenten zich optimaal kunnen ontwikkelen. Niet alleen in de opleiding, maar ook in de competities waarin zij uitkomen. Hierbij is uiteraard veel aandacht voor de spelers. De hockeysport is echter breder; de KNHB wil ook de kwaliteit van de trainer/coaches en de toparbiters structureel verbeteren.

Om genoemde doelstellingen te realiseren, is de Tophockeyvisie KNHB 2016-2020 opgesteld. De visie bevat de volgende zes speerpunten, die via uitvoeringsplannen geleidelijk worden geïmplementeerd:

- Optimaliseren competitiestructuur en internationale ontwikkelingen
- Herinrichten talentontwikkeling
- Ontwikkelen en implementeren Nationaal Trainingsplan
- Optimaliseren prestatiegedrag en belang persoonlijke ontwikkeling
- Verbeteren samenwerking bond en clubs ten aanzien van tophockey
- Inrichten organisatie afdeling Tophockey

De KNHB stelde in 2016 een talentcoördinator en een prestatie manager aan op de afdeling Tophockey. Samen met de technisch directeur en de medewerkers Tophockey zullen zij in 2017 nog beter uitvoering kunnen geven aan het realiseren van de doelen uit de Tophockeyvisie KNHB 2016-2020.

4.1 Programma opleidings- en nationale teams

In 2017 staat er onder andere een EK voor het Nederlands Elftal Dames en Heren op het programma, dat wordt gespeeld in Nederland. De KNHB neemt deel aan de volgende internationale toernooien:

14-17 april	Uitwisseling Nederland/Engeland Nederlands JA, Lilleshall, Engeland Nederlands MA, HC Houten Nederlands JB, Lilleshall, Engeland Nederlands MB, HC Houten
2-5 juni	Nederlands JB en MB, Mannheim, Duitsland
15-25 juni	HWL Heren, ronde 3, Londen, Engeland
21 juni-2 juli	HWL Dames, ronde 3, Brussel, België
Juli	6-Nations Tournament Nederlands JA en JB, Engeland
Juli	6-Nations Tournament Nederlands MA en MB, Spanje

18-27 augustus	EK Heren en Dames, Amsterdam, Nederland
28 augustus- 3 september	EK Jong Oranje Dames en Jong Oranje Heren, Valencia, Spanje
18-26 november	HWL Dames, ronde 4, Auckland, Nieuw-Zeeland
2-10 december	HWL Heren, ronde 4, India

4.2 Internationale toparbitrage en -officials

De landelijke groep van circa zeventig scheidsrechters fluit de wedstrijden van de Hoofdklasse Dames en Heren en de Overgangsklasse Heren. Deze groep wordt intensief begeleid om zowel landelijk als internationaal wedstrijden te kunnen fluiten. Een aantal van hen groeit door naar de internationale top. Op dit moment zijn er zeven internationals outdoor bij de heren en zes internationals outdoor bij de dames. Daarnaast zijn er nog twee heren (enkel) actief als international indoor.

Outdoor Heren:

2x World Panel
5x Grade 1, Promising Umpires List, FIH

Outdoor Dames:

1x World Development Panel
5x Grade 1, Promising Umpires List, FIH

Indoor Heren:

4x Grade 1 (hoogste binnen Indoor)

Indoor Dames:

1x Grade 1
1x Promising Umpires List
1x FIH

Namens Nederland waren twee scheidsrechters geselecteerd voor de Olympische Spelen in Rio de Janeiro. Het streven is om bij de Olympische Spelen van 2020 (Tokyo) vier Nederlandse toparbiters geselecteerd te krijgen. De KNHB wil ook op het gebied van arbitrage structureel bij de wereldtop horen en daar de komende jaren in investeren.

Naast de scheidsrechters zijn er internationaal ook zeven Nederlandse umpires managers (drie bij de heren, vier bij de dames) actief, plus 22 technical officials (dertien bij de heren, negen bij de dames). Deze technical officials opereren tijdens EHF- en FIH-toernooien als tournament director, tournament official of judge. Ook bij de officials

streeft de KNHB naar verhoging van de kwaliteit en inzet voor de top.

De KNHB vindt het tevens van belang om Nederlandse vertegenwoordigers te hebben in de verschillende internationale commissies en besturen van de FIH en de EHF. Niet alleen om de kennis en ervaring vanuit Nederland te delen, maar ook om de Nederlandse context en uniciteit in de internationale besluitvorming in te kunnen brengen.

4.3 Evenementen

In 2017 organiseert de KNHB, in samenwerking met de EHF, de Rabo EuroHockey Championships 2017 voor dames en heren. Dit dubbele EK, waarvoor onder andere de hoofdtribune van het Wagener stadion wordt vernieuwd, staat op de agenda van 18 tot en met 27 augustus 2017. Op de openingsdag van de Rabo EuroHockey Championships 2017 vindt ook de officiële opening plaats van de vernieuwde hoofdtribune. Tijdens het EK worden side-events georganiseerd op een aantal verenigingen in Amsterdam en Amstelveen.

De werkzaamheden van de afdeling Evenementen staan tot en met het EK in het teken van de voorbereiding op dit evenement, inclusief de nieuwbouw van de hoofdtribune. Daarnaast organiseert de afdeling Evenementen ook andere evenementen in 2017, te weten:

- Nationaal Hockeycongres
- Play-offs Hoofdklasse
- Rabo Super Serie
- Interlandwedstrijden
- Volvo Districts Ontmoetingsdagen
- Huldigingen nationale teams
- Spelerslunch voor Nederlands Elftal Dames en Heren

De afdeling Evenementen organiseert in 2017 in opdracht van de EHL:

- EHL KO16 (april 2017)
- EHL Final 4 (juni 2017)
- EHL Round 1 (oktober 2017)

Deze evenementen organiseert de afdeling Evenement niet alleen in Nederland, maar ook in het buitenland als deze daar plaatsvinden.

4.4 Wereldprojecten

In 2017 worden Sport for Development-initiatieven verder op de kaart gezet, mogelijk via een op te richten Foundation. De KNHB legt haar focus op vier trajecten:

- Het EHF-KNHB development traject, bestaande uit het delen van resources, ParaHockey, youth leadership en twinnings.
- Ondersteuning van de 'big potentials'; landen die in potentie bij de top kunnen horen (India, Polen, Cuba).
- Opzetten van twinnings tussen hockeyontwikkelingslanden buiten Europa en Nederlandse clubs, naar het voorbeeld van Rijswijk-Tanzania en AH&BC-Zambia.
- Ondersteuning van internationale initiatieven van individuen, verenigingen en stichtingen via het Sport for Development-netwerk.

5. Toekomstbestendige financiën

Ook in de hockeysport draait het om waardecreatie voor alle betrokkenen; voor verenigingen, hockeyers, sponsors en maatschappelijke partners. Sponsors zijn vooral op zoek naar verbinding en toegevoegde waarde vanuit hun eigen expertise. Om de sportieve en maatschappelijke ambities te realiseren binnen het Nederlandse hockey, zijn middelen nodig en moeten financiële risico's zoveel mogelijk worden beperkt. De doelstelling op dit vlak van de KNHB, zoals verwoord binnen de strategie 2020, luidt:

“Hockey blijft een financieel gezonde sport in de veranderende maatschappij door ons financieringsmodel slim te vernieuwen. Hierbij kijken we naar de economische waarde van onze sport (op macro- en microniveau), maar ook naar het potentieel van de maatschappelijke waarde.”

5.1 Ondersteuning bij financiële vraagstukken

De complexiteit van wet- en regelgeving neemt toe. Enerzijds wat betreft fiscaliteit. Anderzijds wat betreft werkgeverschap/dienstbetrekkingen, aansprakelijkheden en subsidieafhandeling. Ook in 2017 helpt de KNHB de verenigingen hierbij; de bond heeft veel kennis in huis om verenigingen te ondersteunen bij vragen op dit vlak.

5.2 Verbetering service aan partners, sponsors en suppliers

De KNHB blijft in 2017 intensief samenwerken met haar partners, sponsors en suppliers om de hockeysport naar een hoger plan te brengen. De sponsorrelaties van de hockeybond doen een structurele en substantiële investering in de hockeysport. Zo maken zij het onder andere mogelijk om de hockeycommunity door middel van (specifieke) modules te activeren. De afdeling Sponsoring houdt hierbij de belangen in het oog van de partners en van de KNHB en haar leden. Uitgangspunt bij een activatiemodule is dat zowel de hockeyer als de KNHB hier baat bij heeft.

Voor partners, sponsors en suppliers staat 2017 onder andere in het teken van het activeren van de hockeycommunity rondom de Rabo EuroHockey Championships 2017. Een uniek evenement, waarbij de KNHB haar partners en het hockeypubliek wil samenbrengen. De KNHB biedt actief hospitalitymogelijkheden aan voor de ontvangst van gasten en relaties van partners, sponsors en suppliers.

Daarnaast wordt er logischerwijs ook gedurende het seizoen door KNHB-partners geactiveerd.

5.3 Verlenging contracten huidige partners, sponsors en suppliers

Het jaar 2016 stond in het teken van verlenging van de aflopende contracten met huidige partners, sponsors en suppliers. In de nieuwe afspraken met de partners, sponsors en suppliers staan de evenementen centraal, zoals de Rabo EuroHockey Championships 2017 en de Champions Trophy 2018. De Rabo EuroHockey Championships 2017 vinden plaats in het Wagener stadion in Amsterdam, de locatie voor de Champions Trophy 2018 wordt in 2017 door de KNHB bekend gemaakt. Om ambities op sportief en maatschappelijk terrein te kunnen realiseren zoeken de KNHB en haar partners steeds meer de samenwerking met hockeyverenigingen.

5.4 Acquisitie nieuwe partners, sponsors en suppliers

De KNHB heeft ruimte voor nieuwe partners, sponsors en suppliers, die een rol kunnen spelen in de ondersteuning van de KNHB en de hockeysport. De afdeling Sponsoring zoekt ook in 2017 intensief naar geïnteresseerde bedrijven.

5.5 Verdienmodellen

Naast de bestaande inkomsten vanuit partners, sponsors en suppliers bestaat de mogelijkheid om andere inkomstenbronnen aan te boren. In 2017 combineert de KNHB bestaande met nieuw te introduceren verdienmodellen. Denk daarbij aan mogelijkheden om inkomsten te genereren uit merchandising, giften en legaten, advertising via hockey.nl en ticketing. In 2017 zal onderzoek worden uitgevoerd naar kansrijke nieuwe verdienmodellen voor de KNHB en de spin-off richting verenigingen. Doel is om hieruit enkele mogelijke verdienmodellen te selecteren, die het waard zijn om vervolgens capaciteit op in te zetten.

5.6 Realiseren mediapartnerships

Het genereren en delen van hockeycontent via diverse mediakanalen is cruciaal voor de promotie en beleving van de hockeysport. Het bereiken van één miljoen hockeyfans gebeurt met name via een diversiteit aan media, waaronder hockey.nl. De KNHB heeft tevens een

goede relatie en overeenkomst met de NOS en Ziggo wat betreft het uitzenden van de wedstrijden uit de Hoofdklasse. De overeenkomst voor de Hoofdklasseduels is gerealiseerd samen met de HHcv. Tegelijkertijd is de KNHB, eveneens in samenwerking met de HHcv, actief op zoek naar mediapartnerships. Deze moeten bijdragen aan de groei van de hockeysport in het algemeen, en van de Hoofdklasse in het bijzonder.

6. KNHB als netwerk- & serviceorganisatie

De KNHB wil continu toegevoegde waarde leveren aan alle betrokkenen en daarmee haar rol en positie legitimeren. Essentieel hierbij is samenwerking en verbinding; vooral met verenigingen en hun leden, maar ook met het bedrijfsleven, andere sporten en sportbonden, overheden en maatschappelijke organisaties. De ambities van de KNHB vragen om een flexibele organisatie, die in staat is projectmatig (samen) te werken en kennis en expertise beschikbaar te stellen.

6.1 Herijking KNHB-organisatie op weg naar 2020

Zoals aangegeven in de strategie 2020 moet de KNHB haar organisatie herijken en aanpassen aan de eisen van deze tijd. In 2015 en 2016 is de governance van de KNHB herijkt. Daarnaast heeft er een professionalisering van de operatie op het gebied van de competitie plaatsgevonden. In 2017 wordt een volgende stap gezet via een aanpassing van de (bureau)organisatie van de KNHB. Het doel van deze aanpassing op weg naar 2020: een nog verdergaande omslag bewerkstelligen van aanbodgericht naar vraaggericht opereren.

Hiervoor is samen met KNHB-supplier TEN HAVE Change Management een veranderagenda richting 2020 opgesteld voor de interne organisatie. Een van de onderdelen van deze veranderagenda is het doorvoeren van de strategie 2020 in de dagelijkse operatie. Een ander punt is het doorvertalen van de ambitie van een netwerk- & serviceorganisatie. Deze ambitie wordt niet alleen doorvertaald naar de structuur van de organisatie, maar ook naar de competenties en het gedrag van de KNHB-medewerkers.

Medio 2017 wordt de eerste fase van de veranderagenda afgerond. Dan gaat tevens de (bureau)organisatie nieuwe stijl van start. Daarbij blijft de KNHB redeneren vanuit de behoefte van en service naar de vereniging. De aansluiting met verenigingen en de hockeyers is en blijft de basis voor het bestaansrecht van de bond. Ook in een meer geprofessionaliseerde organisatie moet die cultuur blijven bestaan.

In november 2017 loopt het huidige huurcontract van de KNHB af voor de huisvesting van het bondsbureau. Dit contract wordt niet verlengd. Dat betekent dat de KNHB in 2017 nieuwe huisvesting betreft. Doelstelling is dat de nieuwe huisvesting aansluit bij de ambities van de KNHB op het gebied van een netwerk- & serviceorganisatie. Sterker nog, beoogd wordt om de huisvesting ook een katalysator hiervoor te laten zijn.

6.2 Keuzes op basis van kennis en informatie

Er gebeurt veel in de sport- en hockeywereld. Zowel landelijk als regionaal. Dat blijkt ook uit de (hoeveelheid) informatie uit de voorgaande hoofdstukken. De KNHB voelt het als haar verantwoordelijkheid om haar leden te inspireren, op een goede manier te informeren, uit te nodigen om te participeren en te reageren op de veranderingen in haar omgeving. Via een intensivering van het aantal verenigingsbijeenkomsten voorziet de KNHB hier ook in 2017 weer voor een deel in. Het gaat dan onder andere om strategische sessies en om themabijeenkomsten. Hierbij draait het om kennisdeling, informatievoorziening en inspiratie vanuit de KNHB. De KNHB wil met deze bijeenkomsten tevens de ontmoeting tussen verenigingen mogelijk maken, zodat zij elkaar kunnen bevragen, helpen en inspireren.

Op verschillende manieren wil de KNHB de verenigingen informeren, zodat zij bewuste keuzes kunnen maken binnen het veranderende maatschappelijke- en sportlandschap. Een grote uitdaging voor verenigingen blijft het verwerken van de hoeveelheid informatie die op hen afkomt. In lijn met de veranderagenda (zie paragraaf 6.1) biedt de KNHB de kennis en informatie in 2017 meer vraaggericht en op maat aan. Zowel richting verenigingen in het algemeen als richting specifieke verenigingsfunctionarissen.

Op deze wijze stelt de KNHB verenigingen meer in staat om de informatie te halen, op het moment dat zij deze nodig hebben. Op verschillende platforms kunnen zij naar behoefte kennis en informatie vinden. Investeren in de kennis- en communicatiefunctie is hierbij essentieel voor de KNHB.

6.3 Kennisplatforms KNHB

In 2015 en 2016 is veel tijd en energie gestoken in het lanceren van het vernieuwde hockey.nl. Als vervolgstap wordt in 2017 het vernieuwde knhb.nl gelanceerd, een traject dat in 2016 is opgestart. Met het vernieuwen van de website geeft de KNHB een impuls aan haar rol om kennis beschikbaar te stellen. Bij het vernieuwde knhb.nl staat bovendien - meer dan voorheen - de eindgebruiker centraal.

Op het vernieuwde knhb.nl wordt hockeycorner.nl geïntegreerd. Enerzijds om het bereik te vergroten van dit online kennisplatform voor verenigingen. Anderzijds om te zorgen dat de verenigingsfunctionarissen straks alle informatie overzichtelijk bij elkaar vinden op één website. Op knhb.nl wordt de informatie vanuit de KNHB gekoppeld aan best practices en ervaringen van verenigingen.

Zodoende is het vernieuwde knhb.nl een volgende stap op weg naar een volwaardig KNHB Kenniscentrum, waar in aanloop naar 2020 kennis vanuit verschillende KNHB-domeinen samenkomt en beschikbaar wordt gesteld.

In het traject richting het vernieuwde knhb.nl is niet alleen aandacht voor een goede afstemming tussen hockey.nl en knhb.nl. Ook is er aandacht voor afstemming van deze beide platformen en de club-app. Dit is een mobiele applicatie, waarin de KNHB, LISA, de verenigingen en de hockeyers samen investeren. Het doel van de KNHB: zorgen dat eindgebruiker op logische wijze toegang heeft tot de beschikbare kennis via de verschillende platformen en kanalen.

Daarnaast wordt kennis verspreid via onder andere specialisten, de genoemde bijeenkomsten en partnerorganisaties in het netwerk van de KNHB. Hiervoor start de KNHB in 2017 enkele concrete samenwerkingen met partners.